

stanislav struhar

dar naděje

VOLVOX GLOBATOR

Stanislav Struhar
Die Gabe der Hoffnung
Přeložila Markéta Kliková

Kniha vychází s podporou rakouského Spolkového
ministerstva pro výuku, umění a kulturu

Gefördert aus den Mitteln des Bundesministeriums
für Unterricht, Kunst und Kultur

copyright © Stanislav Struhar, 2018
translation © Markéta Kliková, 2018
Wieser Verlag GmbH, Klagenfurt/Celovec, 2018

ISBN 978-80-7511-421-1

*Protože Evropané zapomněli na to, že jsou Evropany,
a věřili, že jsou pouze – a samozřejmě s velkou pompou –
Francouzi, Britové, Italové, Němci, Rakušané, Sověti...
Proto jsme zažili tyto dvě pohromy, dvě světové,
evropské války, které z mého pohledu byly dvě občanské války,
což si vojáci neuvědomovali, protože každý uvažoval
podle filozofie své vlasti.*

JORGE LUIS BORGES

1/

Louka byla nádherně svěží, jemně ponořená do slunečního svitu, květiny na ní zářily jako barevné kapky, jaro již bylo krásné a vlahé, lehký vánek působil konejšivě. Matthias ležel na lavičce pohlčené stínem stromu a mlčky sledoval letadlo plující po nebi, pomalu opouštělo Vídeň. Znovu sáhl pod lavičku a láskyplně pohladil Maxe, svého psa, vtom však zaslechl kroky. Posadil se, usmál se a zamával na pozdrav, Max se rozeběhl. Podřepla a sklonila se ke svému psu Achimovi, něco mu zašeptala do ucha. Na koleno jí ladně sklouzl pramínek vlasů, těch úchvatně zrzavých vlasů. Max se radostí rozštěkal a ona k němu natáhla ruku.

„Sotva mě znáš a už mě tak pěkně vítáš. Jak slyším, tak už si dokonce tykáme,“ prohodila a Matthias se zasmál.

„Taky bychom si mohli tykat. Já jsem Matthias.“

„Alena.“

„Takže Lena.“

„Ne, Alena,“ poznamenala a otočila se zase k Achimovi. Ty dnes vůbec nehodláš Matthiase pozdravit, zeptala se ho tiše. Zvedl k ní oči, pohled měl zvláště sklíčený. Alena ho pohladila po hlavě, narovнала se a usedla na

lavičku, Achim ji nespustil z očí. Utíkej si hrát s Maxem, vybídla ho a jemně si uhladila lesklé bílé legíny, které jí pevně obepínaly nohy. Matthiase zajímalo, jestli si ještě půjde zaběhat. Ano, ale holt později, až před odjezdem domů. O víkendu tu není takový klid jako dneska, poznamenal Matthias a zeptal se, jestli by neměla chuť se projít. Pak se zvedli a současně pohlédli na své psy ležící v trávě. Že jsou moc roztomilí, prohodila Alena.

„Rodiče jinou rasu nechtěli,“ podotkl Matthias, „prostě to musel být kavalír King Charles španěl. Původně si přáli zbarvení blenheim, jako je Achim, ale nakonec si stejně vzali Maxe.“

„Tricolor je taky pěkný,“ usoudila a zeptala se, jak dlouho ještě bude Maxe hlídat. Už jen pár dnů, odvětil Matthias a ona zavolala na Achima, že zanedlouho bude jejich setkáním s Maxem konec.

„Až rodiče příště poletí do ciziny, tak se kluci můžou vidět.“

„Cestují vaši hodně?“

„Co jsou v důchodu, tak docela ano. Ale většinou jezdí do Bad Bleibergu, kde máme druhý dům.“

„To je paráda, jen ať si užívají, dokud to jde,“ poznamenala Alena, přičapla si a pohládila květinu. Dodala, že vůbec nechce pomýšlet na to, že taky jednou zestárne. Na to teď myslet přece nemusí, vždyť je tak mladá, podotkl Matthias a Alena vstala, zahleděla se za Achimem, který si hrál s Maxem a běhal za ním. Matthiase zajímalo, jakého původu je její jméno, a Alena se na něj obrátila. Odpověděla mu, že je to české jméno, rodiče totiž emigrovali z tehdejšího Československa do Rakouska, ale ona se narodila ve Vídni, vyrůstala tu. Její pozornost

ted' upoutala dvojice kosů, kteří se vznesli ze stromu. Prohodila, že jsou krásní a že má kosy ráda, a Matthias se jí zeptal, čím se živí, nebo jestli ještě bydlí u rodičů. Odvětila, že sice chodila na vysokou, ale momentálně je nezaměstnaná. Doma prý už nebydlí, má vlastní byt. Co prý studovala? Bohemistiku. Matthias také chodil na vysokou školu, ale to už je let. Studoval divadelní vědu, nicméně studium nedokončil. Alena také chtěla původně na divadelní vědu. Prý jestli Alena chodí často do divadla? Jen občas. Když byl v jejích letech, také chodil občas do divadla. Alena na něj pohlédla.

„Můžu se tě zeptat, kolik ti je?“

„Kdy se zase chystáš na nějaké představení?“ zeptal se spěšně.

„To netuším, ale určitě brzy. Samozřejmě jen za předpokladu, že mě pustí Achim.“

„Co prosím?“ přeptal se Matthias a Alena se zasmála a ohlédla se.

„Achime, kdepak jsi?“ volala, přejela pohledem po louce a zahlédla Maxe, který seděl úplně tiše a upíral na ni pohled. Pak spatřila Achima, nehnutě ležel v trávě. Opakovaně na něj zavolala a hned se za ním vydala. Sklonila se nad něj, poklekla a ptala se ho, co s ním je, hladila ho po hřbetě a hlasitěji se ho ptala, co se děje. Matthiase zajímalo, zda není zraněný, popošel k ní a podřepl. Alena odpověděla, že nevidí, že by byl někde poraněný, ale bude ho muset rychle odvést k veterináře.

Když Matthias u baru osaměl, vytáhl mobil a zavolal jí, aby se přeptal, jak se jí daří. První dny byly hrozné, ale

už se cítí lépe, odpověděla a zeptala se, zdali má ještě na starosti Maxe.

„Ne. Už je zpátky u rodičů.“

„Achim mi strašně schází.“

„To věřím. A co jinak děláš?“

„Běhám, ale nejen na Wilhelminenbergu,“ odpověděla Alena a navrhla, že může přece někdy vyrazit s ní. Třeba, utrousil jen a ona se ho zeptala, co to za ním v povzdálí slyší za hlasy.

„To je můj bratr s manželkou. Dneska jsem v práci.“

„Kde pracuješ?“

„U nich v kavárně,“ podotkl a v tu chvíli si všiml, že Jochen vyšel z kanceláře a hledí na něj. Matthias ještě dodal, že musí končit a ozve se jí později, a rozloučil se s ní. Jochen mu oznámil, že už mají dort, tak prý jestli ho zaveze k rodičům. Jasně, prohodil Matthias. Pak převzal od Gudrun zmíněný dezert, nasedl do auta a odjel.

Kolona byla dlouhá, jízda centrem náročná, avšak na kraji města provoz prořídil a před Matthiasem se otevřela silnice na Strebersdorf. Když se blížil k domu rodičů, všiml si, že máma prostřela na zahradě, a sotva vystoupil z auta, už mu Max běžel v ústrety. Máma překvapeně zvolala, že s dortem čekala Gudrun. Ta je v kavárně, poznamenal Matthias, podal mámě zákusek a sehnul se k Maxovi, zahleděl se mu do očí a pozdravil ho, pohladil ho přitom po hlavě. Chudinka Gudrun, ta neví, kam dřív skočit, dokonce i v kavárně má všechno na starosti ona, podotkla máma. Pak vešla do domu, načež se Matthias zvedl a posadil k zahradnímu stolu. Zahleděl se na trávník, který byl v celé zahradě čerstvě posekaný, rozprostíral se mu před očima hladký jako koberec. Máma

donesla pomerančový džus a přisedla si k němu. Ptala se, co dělal o víkendu. Nic, utrousil a zahleděl se k Marchfeldskému kanálu, který se poklidně trpytil a mihotal v lehkém stínu. Proč prý ve dnech volna něco nepodnikne? Nechce se mu, je utahaný, vysvětlil mámě, která chtěla dál vědět, jestli se mu neozvala Marlene.

„Jak jsi najednou přišla na Marlene?“

„Však jste se k sobě tak hodili. Myslíš, že je ještě s tím svým přítelem?“

„Tak to netuším,“ odpověděl a hlasy v okolí zesílily.

„Co se to tam děje?“ prohodila máma a otočila se. Zahlédla mladý pár se dvěma dětmi, černošskou rodinku, jak se zastavili na ulici a společně četli v mapě. Matthias poznamenal, že určitě zabloudili, a tak vstal, došel k nim a přátelsky je pozdravil. Ukázal jim ulici, kterou hledali, a když se vrátil k matce, zeptal se jí, kdy mají s tátou v plánu zase vyrazit do Bad Bleibergu. Už se to blíží, nemůžou se dočkat, odpověděla mu a líčila, co všechno mají v plánu. Jestli nechce jet s nimi, zeptala se ho nečekaně. Matthias slíbil, že si to nechá projít hlavou, že tentokrát s nimi možná přece jenom pojedje, odpověděl, ale pak pohlédl na hodinky a zvedl se, bude muset vyrazit zpátky.

Pomalou vyjížděl z uličky, ale před kanálem se zastavil, vystoupil a šel k vodě. Posadil se v chladném stínu starého stromu, na svém oblíbeném místě, a nehnutě sledoval labutě, dospělý páreček se dvěma mláďaty, kteří pluli po vodě, neslyšeně klouzali teplým slunečním svitem. Ozval se smích a Matthias si všiml, že k němu běží dva kloučci od sousedů. Co že tady dělá, ptali se ho a on jim dal posunkem na srozuměnou, ať se ztiší, vyzval je,

aby si k němu přisedli. Copak to máš pod okem, zeptal se po chvíli mladšího z bratrů, prý jestli se snad porvali.

„Vy jste se s bráchou přece taky prali.“

„Kdo vám to vykládal?“

„Tvoje máma.“

„Jo, ale teď už vím, že to nebylo správné. Bráchové by se nikdy neměli prát. Bráchové musí držet při sobě, musí si pomáhat.“

Auto už Alena zaparkovala. Matthias ji zahlédl sedět za volantem, čekala směrem k nejbližším stromům a zahloubaně hleděla před sebe. Zatroubil, pak ještě jednou a ona vystoupila, opřela si ruce v bok a usmála se. Také se na ni při vystupování z vozu usmál, ale jedním dechem se omlouval, omlouval se za svůj pozdní příchod, prý cestou zabloudil. A to jsi vážně Vídeňák, smála se Alena a Matthias se zahleděl na kamennou zeď obory Lainzer Tiergarten. Naposledy tu byl jako dítě, prohodil a Alena pohlédla na jeho běžecký úbor. Jestli je úplně nový, ptala se. Prý byl náhodou ve výprodeji a hodí se, může ho nosit i doma, odpověděl.

„Fakt sis musel kupovat zrovna černý?“

„V černé budu nenápadný.“

„Myslíš?“ utrousila pobaveně a Matthias pohledem přešel její oblečení na běhání. Byla celá v bílém. Alena zabouchla auto a zeptala se, jestli se chce hned rozeběhnout, nebo se nejdřív trochu projít. Odpověděl, že hned běžet, ale sotva vyběhli ze stínu prvních stromů, už zpomaloval, až nakonec úplně zastavil. Seshora vypadá město úplně jinak, poznamenal. Alena k němu doběhla

a také se zastavila. Matthias se obezřetně zeptal, jestli uvažuje o tom, že by si pořídila nového psa. Ne, odvětila a pak se dali zase do běhu, běželi kolem zahrad, přes louku, zanořili se do remízku a u Wotrubova kostela sebou práskli do trávy. To je dneska zase vedro, podotkl a ona se ho zeptala, jestli nemá žízeň, jestli mu nemá donést vodu.

„Ne, díky. Kam bys pro tu vodu šla?“

„Do kostela.“

„Vždyť s sebou nemáš žádnou lahev.“

„Donesla bych ti ji v dlaních, jako dřív Achimovi,“ vysvětlila a on se jí zeptal, jestli sem dřív s Achimem chodila často. Byli tu jen dvakrát, odpověděla mu a zeptala se, jestli musí zítra do práce. Až pozítří. Jak dlouho už v té kavárně pracuje? Vypomáhal tam už v mládí, pracoval tam s Jochenem, odpověděl a rozpovídal se o podniku.

„Už tehdy bylo zřejmé, že kavárnu jednou dostane Jochen. Kromě toho má rodinu. Má dvě děti a je šťastně ženatý.“

„Je starší než ty?“

„O dva roky.“

„A kolik mu teda je?“

„Třiačtyřicet.“

„Je taky blondák?“

„Jo. Řekl bych, že jsme si docela podobní.“

„Je to velká kavárna?“

„Ne.“

„A co jsi dostal od rodičů ty?“

„Byt,“ odpověděl, opřel se o lokty a zadíval se na kostel. „To je vážně zajímavý kostel. Z hrubých betonových

bloků, naprosto nesymetrický a přitom stabilní. A k tomu ta okna, každé jinak velké.“

„Wotrubův otec byl Čech. A jeho máma přišla do Rakouska z Maďarska. Chceš se mrknout dovnitř?“

„Rád,“ odpověděl, a tak vstali. Hned u vchodu se však zastavili a oba se zahleděli na mladou dívku, která seděla na stoličce a něžně drnkala na kytaru. Matthias se rychle pokřižoval a Alena ho tiše vyzvala, ať jde za ní. Uprostřed kostela se k nim kytarové tóny linuly ze všech směrů, Alena s Matthiasem spočinuli a pohlédli na stíny, kouřově jemné a široké, natahovaly se kolem nich. Když tu byla naposledy, byla všechna místa obsazená, kostelem se nesl zpěv zahraničních i rakouských dětí, hořela tu spousta svíček a oltář byl vyzdobený květinami. Prostý stejně jako zvenčí, podotkl Matthias, když se rozhlédl, pak přistoupili k oknu a zadívali se na mladé listoví, které se jemně třpytilo, mírně se pohupovalo v lehoučkém vánku. Prošli si celý kostel, a když vyšli ven, schovalo se slunce za mraky. Alena se zeptala, zda chce ještě kousek běžet, a utrhla čtyřlístek. Ano, odpověděl Matthias a jeho pozornost upoutal mrtvý had v trávě.

Čím více se vzdalovali od kostela, tím hlouběji se nořili do lesa a nebe se jim znovu a znovu ztrácelo před očima, slunce mizelo. Když na závěr opustili pěšinu, zaslechli dětské hlasy a před nimi vykoukl hostinec. Usadili se u jednoho z venkovních stolků a čekali, než servírka zkasíruje dvě ženy u vedlejšího stolu, pak si objednali něco k pití i k snědku. U posledního stolu seděla mladá dvojice a v trávě před nimi si hrály dvě holčičky. Matthias odtušil, že to jsou dvojčata, ovšem neušlo mu, že Alena natahuje uši k ženám vedle a jeho neposlouchá. Ženy se

zvedly a odešly a Matthias se Aleny zeptal, co to bylo za řeč, kterou se ty dvě bavily. To byla čeština, odpověděla a on chtěl vědět, o čem si spolu povídaly. Starší žena chtěla té mladší rozmluvit, aby zůstávala v Rakousku, a mladší se jí ptala, proč ona tu tedy žije. Co jí na to ta starší řekla? Prý v Rakousku žije, protože se tu provdala.

„Neuvažovali tvoji rodiče po pádu železné opony, že se vrátí do Čech?“

„Rodiče se krátce poté, co jsem se narodila, rozvedli. Tátu jsem nikdy nepoznala. Maminka mi jednou prozradila, že se znovu oženil a žije ve Štýrském Hradci.“

„A co máma? Taky se znovu provdala?“

„Jednou měla nějakého přítele, českého emigranta, ale brzy se s ním rozešla,“ odpověděla a podívala se po holčičkách, které spolu běžely k nejbližším stromům, obě přitom metaly hvězdy. „Jako malá jsem taky ráda dělala hvězdu.“

„I doma?“ zajímalo Matthiase.

„Ne, doma jsem to nesměla. Poslyš, chodíš často do kostela?“

„Jako malý jsem do kostela občas zašel, tedy s rodiči a Jochenem,“ odpověděl a vtom přišla servírka.

Když se Gudrun vrátila k pultu, zeptal se jí, co včera dělala a jestli byla doma. Bohužel musela zůstat doma, dopoledne prala prádlo a odpoledne uklízela, pak pomáhala Heinzovi s domácími úkoly. Musela mu pomoci s němčinou, jako vždycky, ještě pořád v ní chybuje. Je potřeba s ním mít trpělivost, neříct mu nic ošklivého, neranit ho, protože je to celý táta. S Vanessou díkybohu